

HUMAN CAPITAL AGENDA

NIEUWE ECONOMIE

Colofon

In opdracht van het RWB hebben Anneloes Steentjes MSc., Tessa van Tilburg MSc. en Lars Damen MSc. een Human Capital agenda (HCA) West Brabant opgesteld gericht op de Nieuwe Economie. Deze Nieuwe economie is circulair, plantbased en innovatief. Deze HCA is in lijn met de regionale ambities van de Economic Board West-Brabant (EBWB).

De human capital agenda is opgesteld onder begeleiding van Eva Jeremiasse en in samenwerking met allerlei partners en stakeholders vanuit het onderwijs, bedrijfsleven en de overheid in West-Brabant. De HCA is een vervolg op de "Arbeidsmarktanalyse, De nieuwe Economie" 31-01-2024 Auteurs: Lars Damen MSc die met name de knelpunten op de arbeidsmarkt in kaart bracht. In deze agenda staan de initiatieven die een bijdrage (kunnen) leveren aan het oplossen van de knelpunten

Uitgave: "Human Capital Agenda Nieuwe Economie" 06-02-2025

Inhoudsopgave

De opgave	4
Samen bouwen aan toekomstbestendige arbeidsmarkt	5
Stappen die al zijn gezet	6
• Oplossing 1: Versterk het arbeidsmarktecosysteem voor de techniek en omarm het Actieplan Groene en Digitale Banen en de aanvalsplannen	7
• Oplossing 2: Zet transities meer centraal in het onderwijs en faseer de oude economie in het onderwijs uit	9
• Oplossing 3: Maak kennis opgedaan bij lectoraten en innovatiecentra toegankelijker voor het bedrijfsleven middels leven lang ontwikkel instrumenten en versterk de integraliteit van de kennis	11
• Oplossing 4: Bied flexibele opleidingsmogelijkheden aan in de regio voor uitbreiden van materiaalkunde kennis, plantbased produceren en andere ontwerpprincipes (o.a. kennis uit levensmiddelen technologie)	13
• Oplossing 5: Zet teelt mbo-opleidingen weer op de kaart in het po en vo en maak hier een regionaal speerpunt van	15
Talentinfrastructuur op de kaart.....	17
Conclusie.....	19
Afsluiting	19

Inleiding

West-Brabant bruist van ambitie. Onze regio streeft ernaar koploper te zijn in de transitie naar een nieuwe economie: een economie die plantbased, innovatief en circulair is. Ambitie alleen is niet genoeg; het is de krachtige samenwerking binnen West-Brabant die deze visie tot werkelijkheid maakt. Wij zijn niet alleen ambitieus, maar ook realistisch. Onze economische doelstellingen zijn gebaseerd op een gedegen arbeidsmarktanalyse die de uitdagingen waar we als koploper voor staan helder in kaart brengt. Eén ding is duidelijk: voldoende en gekwalificeerd talent—ons Human Capital—is de sleutel tot succes. Dit talent moeten we samen aantrekken, ontwikkelen, benutten en behouden in West-Brabant. Daarom is de Human Capital Agenda Nieuwe Economie opgesteld: een verzameling van initiatieven die met elkaar verbonden zijn om samen hieraan te werken. Laten we deze kans grijpen en samen verder bouwen aan een toekomst waarin West-Brabant vooroploopt in ontwikkelen, benutten, behouden en aantrekken van Human Capital!

Iedereen telt mee: Talenten voor een duurzame toekomst

Om de transitie van de oude, grijze, economie naar een nieuwe, groene, economie door te kunnen maken, is voldoende en gekwalificeerd talent nodig. Onder talenten verstaan we de volledige (potentiële) beroepsbevolking: niet alleen werkenden en werkzoekenden, maar ook studenten, jongeren en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, op verschillende niveaus. Al deze talenten zijn nodig om de transitie naar een plantaardige, circulaire en innovatieve toekomst mogelijk te maken. Op dit moment zijn er veel tekorten op de arbeidsmarkt, met name in de technische beroepen. We kunnen stellen dat het waarmaken van de economische ambitie niet vanzelf gaat. Daarnaast is de instroom richting deze technische beroepen weinig hoopgevend: we zien een dalende trend in de opleidingen techniek, teelt en ICT (zowel hbo als mbo) die zal leiden tot een dalende instroom in het West-Brabants bedrijfsleven.

Onze toekomst met talent: benutten, behouden, ontwikkelen en aantrekken

Het talent dat beschikbaar is, zo'n 25.000 deeltijders, jongeren en mensen zonder startkwalificatie die geregistreerd werkzoekend zijn, kunnen we beter benutten. We zullen het volledige potentieel van de talenten in onze regio in moeten zetten voor de transitie naar de nieuwe economie. Elk talent, ongeacht hun achtergrond, krijgt in West-Brabant de kans om bij te dragen aan de transitie naar de nieuwe economie.

We zorgen ervoor dat talenten in West-Brabant blijven door ze een aantrekkelijk leef-, werk-, en toekomstperspectief te bieden. Op deze manier zetten we in op zowel het aantrekken alsook het behouden van het aantal werkenden. We laten zien dat werken in onze regio niet alleen maatschappelijke meerwaarde heeft, maar ook zorgt voor een goede balans tussen werk en privé en mogelijk is bij diverse vooruitstrevende bedrijven en innovatieve bedrijfslocaties zoals NXT Moerdijk, Sidestream Innovation Valley en Cosun.

Door West-Brabant te positioneren als dé plek waar talenten van binnen en buiten de regio willen werken, zullen we ook nieuw talent aantrekken. Deze talenten willen bijdragen aan een duurzame en innovatieve toekomst, waarbij de transities die de regio West-Brabant doormaakt richting de nieuwe economie hier volop kansen toe biedt.

Wendbaar en weerbaar: nu en in de toekomst

Kenmerkend voor een transitie is dat de benodigde kennis en vaardigheden om de transitie door te maken, nog niet bekend is. Sterker nog, het is nog niet geheel duidelijk over welke kennis en vaardigheden we in de verre toekomst moeten beschikken om de transities goed door te kunnen maken. Dit betekent dat we op een andere manier naar talent moeten kijken. Het talent moet bijvoorbeeld al op jonge leeftijd in aanraking komen met de mogelijkheden binnen West-Brabant en in de transitie naar de Nieuwe Economie. De focus moet hierbij liggen op het ontdekken van eigen talent en hoe dat talent kan gaan bijdragen aan het waarmaken van de transitie naar de Nieuwe Economie.

Samen succesvol in West-Brabant

West-Brabant komt bekend te staan als een regio waar talenten zich thuis voelen en naartoe komen om deel uit te maken van een toekomstbestendige, innovatieve en plantaardige economie. Zowel de overheid, het onderwijs als het bedrijfsleven hebben hierbij een belangrijke taak in het schetsen van het toekomstbeeld voor de talenten in West-Brabant. Onderwijsinstellingen spelen een cruciale rol als broedplaats voor nieuw talent en dragen, met een focus op een leven lang ontwikkelen, bij aan het up-to-date houden van kennis en vaardigheden van professionals die al actief zijn binnen de transities. Innovatie, plantaardige en circulaire ontwikkelingen staan centraal met een extra focus op Techniek, Teelt en ICT. Binnen de onderwijsinstellingen van West-Brabant worden kennis- en ontwikkelingsfaciliteiten geboden om nieuw talent te ontdekken. Hiervoor zijn diverse kenniscentra, lectoraten en practoraten ontwikkeld, waarbinnen onderwijs en bedrijfsleven elkaar o.b.v. (praktijkgericht)onderzoek vinden. Niet alleen jong talent kan zich ontplooiën, ook het talent dat al werkzaam is kan zich verder ontwikkelen via de leven lang ontwikkelen visie van de regio West-Brabant. Talenten ontplooiën zich ook door de kansen die ze krijgen van ondernemers om met de nieuwste technologieën, andere materialen en innovatie werkprocessen te kunnen werken. Ondernemers investeren vervolgens op deze manier actief in het ontwikkelen van talent en het naar binnen halen van de nieuwste kennis. Hierbij fungeert de overheid als verbindende factor met het belang voor ontwikkeling van zowel talent, (brede) welvaart als profilering van de regio. Op deze manier is de triple helix rond en werken we zo allemaal samen naar de nieuwe economie.

De opgave

In een Human Capital Agenda (HCA) wordt samen met partners gewerkt aan concrete inspanningen om arbeidsmarktknelpunten te verkleinen en kansen te benutten met een specifiek doel, in dit geval de transitie naar de nieuwe economie.

De transitie naar de nieuwe economie is hierbij in eerste instantie een kwalitatieve verschuiving van de arbeidsmarktvrage. Er zijn andere skills zijn nodig en op onderdelen kan ook de kwantitatieve vraag naar talent toenemen. Voorafgaand aan deze HCA is een arbeidsmarktanalyse uitgevoerd. Deze heeft de uitdagingen waar de regio voor staat in de ontwikkeling naar een nieuwe economie in kaart gebracht.

In 2023 heeft de Economic Board West-Brabant de volgende ambitie gesteld: “West-Brabant is in Nederland dé voorloper in de transitie naar de nieuwe economie en is de plek voor innovatieve ondernemers die daaraan bijdragen!” (Economic Board, 2023). Deze ambitie bestaat uit twee thema’s: duurzame economie en innovatief ondernemen. Het thema duurzame economie is onderverdeeld in twee economische programma’s (transities): plantbased ondernemen en circulair ondernemen. De impact van deze transities wordt voor West-Brabant het grootst geacht in de sectoren teelt, (maak-) industrie en bouw.

Een blik in de toekomst

De verwachting is dat in de teelt de vraag naar natuur inclusieve vormen van telen zal toenemen. Door smart farming zullen ook nieuwe vormen van landbouw mogelijk worden gemaakt zoals pixelfarming waardoor ook het gebruik van pesticide verlaagd kan worden. Een andere verwachting is dat de techniek in de landbouw verandert van grootschalige machines naar meer robotachtige machines. Onderhoud aan deze machines vergt vervolgens andere skills en meer multidisciplinair samenwerken. Bijvoorbeeld tussen verschillende professionals in de werktuigbouw, informatica en elektrotechniek. Veel onderhoud wordt op dit moment nog door loonwerkers zelf uitgevoerd.

In de industrie zal de vraag naar professionals die kunnen werken met plantaardig materiaal toenemen. Zowel voor de eiwittransitie als voor de productie van plantbased materialen. Ook zal er meer vraag komen naar professionals die plantaardig materiaal stabiel kunnen maken bijvoorbeeld door het te fermenteren of drogen. Deze kennis en vaardigheden zijn al grotendeels voorhanden in de levensmiddelenindustrie. In een circulaire economie zal de vraag naar professionals stijgen die producten weer kunnen omzetten naar halffabricaten zoals procesoperators. Ook zal de vraag toenemen naar professionals die kunnen werken met materialen van plantaardige oorsprong, bijvoorbeeld in de bouw.

De transities zorgen voor de toepassing van nieuwe materialen, zowel plantbased als niet-plantbased, zoals composieten en samengestelde materialen. Deze hebben andere eigenschappen dan traditionele materialen, waarvan de kennis en vaardigheden om ze te

verwerken van in decennia of eeuwen zijn opgebouwd. Hierdoor zal de vraag naar materiaalkundige kennis toenemen en zullen ontwerpende beroepen zoals architecten, industrieel ontwerpers en werktuigbouwkundigen zich meer moeten verdiepen in nieuwe materialen. Daarnaast vragen de transities om andere ontwerpprincipes. Hoewel de kennis van ontwerpstrategieën vaak aanwezig is, is deze onvoldoende verspreid binnen bedrijven en blijft ze bijvoorbeeld beperkt tot een kwaliteitsmanager. Voor een succesvolle transitie is echter een bredere betrokkenheid nodig: van productie en directie tot R&D, marketing, HR en juridische afdelingen. Alleen zo kan een nieuw circulair bedrijfsmodel worden ontwikkeld.

De belangrijkste bottleneck voor de transities is de aanwezigheid van voldoende technisch en technologisch talent. De verwachting is ook dat de vraag naar technisch talent verder zal toenemen, maar dat het aantal technici in de regio niet zal stijgen vanwege het beperkte aanbod (totale werkgelegenheid in de techniek krimpt daardoor). Ook binnen het programma innovatief ondernemen is met name de vraag naar technisch talent de bottleneck voor bedrijven inclusief de aan ICT-gerelateerde beroepen. Binnen innovatief staan sleutel technologieën centraal als robotisering, digitalisering, AI en gaming.

Het is zorgwekkend dat de vervangingsvraag in de industrie, waar veel technisch talent nodig is, hoog blijft, terwijl de instroom van technici in het mbo en hbo in de regio blijft afnemen. Dit zet het huidige en toekomstige aanbod van technisch talent onder druk. Dit is opvallend, aangezien een technische achtergrond vaak leidt tot uitstekende arbeidsmarktposities en arbeidsvoorwaarden, vooral voor mbo-opgeleiden. Door de transities blijft de vraag naar technische beroepen structureel hoog, waardoor een technische achtergrond bescherming biedt tegen werkloosheid, nu en in de toekomst.

Ook binnen de mbo-opleiding teelt is de instroom in de regio al jaren laag. Voor de transitie naar een plantbased economie is dit juist een cruciale opleiding. De geringe aanwas van jong talent brengt het algemene kennisniveau in de regio in gevaar. Op hbo-niveau zijn de studentenaantallen hoger, waardoor bedrijven meer mogelijkheden hebben om talent aan te trekken en te ontwikkelen.

De transities zullen ook impact hebben op talenten in andere sectoren, die nieuwe manieren van werken zullen moeten omarmen. De afgelopen jaren hebben onderwijsinstellingen, bedrijven en overheden in de regio geïnvesteerd in een sterke kennisinfrastructuur, waaronder lectoren en publiek-private samenwerkingen. Veel bouwstenen zijn inmiddels aanwezig, maar er ontbreken nog enkele essentiële onderdelen. De uitdaging ligt niet alleen in het uitbreiden van deze structuren, maar vooral in het optimaal benutten van de bestaande fundamenten.

Samen bouwen aan toekomstbestendige arbeidsmarkt

Een belangrijke ondersteuning bij de uitvoering van de Human Capital Agenda (HCA) is de Regio Deal West-Brabant. Deze samenwerking tussen Rijk en regio richt zich op het versterken van brede welvaart, met pijlers zoals de plantaardige economie en innovatieve bedrijvigheid. De toegekende Regio Deal biedt kansen om arbeidsmarktuitdagingen binnen de regio structureel aan te pakken en initiatieven beter te verankeren.

Er zijn twee belangrijke trends die de komende jaren invloed zullen hebben op de uitvoering van de regionale Human Capital Agenda (HCA). Ten eerste zien we een afname van de beschikbare budgetten voor investeringen in de regionale arbeidsmarkt.

In de afgelopen jaren werd er juist meer geïnvesteerd in de arbeidsmarkt vanwege de toenemende krapte. Op dit moment echter is er een omgekeerde beweging zichtbaar: de budgetten nemen af. De Rijksoverheid bezuinigt niet alleen op de structurele middelen voor bijvoorbeeld onderwijsinstellingen, maar ook op impuls gelden zoals groeifondsen en RIF's. Het was in het verleden relatief eenvoudig om een HCA te financieren met deze impuls middelen, maar de komende jaren zal dit door de afname van beschikbare middelen aanzienlijk lastiger worden.

De tweede belangrijke trend is de verschuiving richting meer structurele interventies op de regionale arbeidsmarkt. Steeds meer samenwerkingsverbanden worden opgezet die verankerd zijn in landelijke wetgeving. Voorbeelden hiervan zijn de oprichting van regionale werkcentra (RWC's) en onderwijsregio's. Deze interventies zorgen voor een meer gestandaardiseerde en langdurige aanpak van arbeidsmarktissues, wat mogelijk een stabiliserende factor kan zijn, ondanks de afname van de impuls middelen. Daarnaast dragen langdurige subsidiestromen bij aan nieuwe, min of meer structurele samenwerkingsverbanden, zoals de STO's (Sterk Techniekonderwijs) en Techkwadraat.

In West-Brabant is daarnaast een infrastructuur opgebouwd door eerdere investeringen in de topsectoren programma's en de bijbehorende betrokkenheid van partners. Deze infrastructuur bestaat uit verschillende publiek-private samenwerkingen (PPS'en) die inmiddels structureel een rol spelen op de West-Brabantse arbeidsmarkt. Ze dragen actief bij aan het aantrekken en ontwikkelen van talent in de regio. Veel van deze PPS'en zijn echter (deels) gefinancierd met incidentele subsidies, waardoor het steeds moeilijker zal zijn om deze samenwerkingen opnieuw te financieren nu de impuls gelden afnemen.

De HCA heeft al stappen gezet om de transitie naar de Nieuwe Economie binnen de verschillende structuren op de agenda te plaatsen. De eerste stap is gezet, onder andere door middel van de arbeidsmarktanalyse, maar dit vraagt om voortdurende aandacht. Ondanks de negatieve effecten van de teruglopende budgetten, geven verschillende partijen in de regio aan dat de grote diversiteit aan subsidiefondsen en programma's heeft geleid tot een versnipperd landschap van uiteenlopende projecten. Dit heeft als gevolg dat het voor veel betrokkenen onduidelijk is welke initiatieven er bestaan en in hoeverre ze bijdragen aan de gezamenlijke ambities. De komende jaren vormt dit een uitdaging: het is essentieel om de versnippering te verminderen en meer overzicht te creëren. De HCA heeft als doel hieraan bij te dragen door meer inzicht te geven in de regionale initiatieven die zich richten op de transitie naar de Nieuwe Economie.

Om deze uitdagingen aan te pakken en de transitie naar de Nieuwe Economie verder te ondersteunen, zijn vanuit de arbeidsmarktanalyse vijf oplossingsrichtingen gedefinieerd. Deze oplossingsrichtingen vormen een integraal onderdeel van de aanpak en worden in dit document verder uitgewerkt:

1. Versterk het arbeidsmarktecosysteem voor de techniek en omarm het Actieplan Groene en Digitale Banen en de aanvalsplannen.
2. Zet transities meer centraal in het onderwijs en faseer de oude economie in het onderwijs uit.
3. Maak kennis opgedaan bij lectoraten en innovatiecentra toegankelijker voor het bedrijfsleven middels leven lang ontwikkel-instrumenten en versterk de integraliteit van de kennis.
4. Bied flexibele opleidingsmogelijkheden aan in de regio voor uitbreiden van materiaalkunde kennis, plantbased produceren en andere ontwerpprincipes.
5. Zet teelt mbo-opleidingen weer op de kaart in het po en vo en maak hier een regionaal speerpunt van.

Stappen die al zijn gezet

Arbeidsmarktanalyse

In 2023 had RWB Wise up consultancy de opdracht gegeven een arbeidsmarktanalyse uit te voeren met daarin beknopte oplossingsrichtingen. Deze analyse is breed gedeeld in West-Brabant en binnen en buiten de regio gepresenteerd. Vervolgens is deze arbeidsmarktanalyse begeleid door de bestuurlijke kopgroep Human Capital en is geaccordeerd in de commissie van advies Arbeidsmarkt en Economie van RWB.

HCA

De arbeidsmarktanalyse vormt de basis van deze Human Capital Agenda. Het proces werd begeleid door de regiegroep Human Capital Nieuwe Economie, met bestuurlijke ondersteuning vanuit de kopgroep Human Capital vanuit de commissie van advies Economie Arbeidsmarkt. Het directe opdrachtgeverschap lag bij RWB met een eindverantwoordelijkheid voor het Strategisch Beraad. De Economic Board West-Brabant is geïnformeerd over het proces en de uitkomsten van de analyse.

Regionaal Werkcentrum (RWC)

Het Regionaal Werkcentrum (RWC) is een publiek-private samenwerking waarin onderwijsinstellingen, gemeenten, UWV, sociale partners en sociale werkbedrijven samenwerken. Het doel is om mensen die werk zoeken en ondernemers met vacatures optimaal te ondersteunen.

Het RWC richt zich op twee pijlers:

1. Werkcentrum West-Brabant: Het bundelen van verschillende dienstverlening in een centraal, zowel fysiek als digitaal toegankelijk loket. Dit biedt werkzoekenden en ondernemers eenvoudige toegang tot ondersteuning.
2. Uitvoering Meerjarenagenda: Gericht op werk voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, duurzaam werk voor werkenden en opleidingen voor jongeren die dreigen uit te vallen.

Daarnaast werkt het RWC aan innovatieve aanpakken en doorbraken bij bestaande uitdagingen zoals de banenafspraken. De ontwikkeling van het werkcentrum is nog volop in gang.

Er zijn gemeenschappelijke belangen voor een deel van ieders activiteiten waarop we elkaar kunnen versterken. Er dient namelijk in de activiteiten vanuit het RWC een koppeling gemaakt te worden met de Human Capital Agenda uit de regio. Het RWC kan anderzijds benut worden om onbenut arbeidspotentieel en zij-instromers richting opleidingen en bedrijven in de nieuwe economie te plaatsen.

Eigenaarschap en Uitvoeringskracht in West-Brabant

Om de volgende stap te zetten in de Human Capital Agenda (HCA), is een sterke regie en daadkrachtige uitvoering nodig vanuit alle triple helix-partners (overheid, onderwijs, ondernemers). Dit vereist een heldere sturing en uitvoeringsstructuur onder een overkoepelende aansturing.

Daarom wordt voorgesteld een bestuurlijke Taskforce Human Capital op te richten, bestaande uit vertegenwoordigers van overheid, onderwijs en ondernemers. Deze Taskforce fungeert als uitvoerend orgaan binnen de bredere economische strategie, ondersteund door de Economic Board, waarbij Human Capital een cruciaal element vormt in het regionale economische ecosysteem.

De afstemming binnen de overheid kan plaatsvinden via bestaande structuren, zoals de Commissie van Advies Arbeidsmarkt met een bestuurlijke kopgroep, of via een alternatieve structuur indien daar bestuurlijk voor wordt gekozen.

Organisatie van de Uitvoering

Onder aansturing van de Taskforce Human Capital wordt de uitvoering verdeeld over drie pijlers, elk met een duidelijke eigenaar en vertegenwoordiging vanuit alle triple helix-partners:

- Benutten van Talent → Primair onder de verantwoordelijkheid van de overheid binnen de sociale opgave.
- Aantrekken van Talent → Essentieel voor de economische agenda van de overheid.
- Ontwikkelen en Behouden van Talent → Van direct belang voor ondernemers en onderwijsinstellingen.

Sleutelrol voor een Regionale Coördinator

Een regionale coördinator ondersteunt de Taskforce en speelt een centrale rol in de afstemming en realisatie van de Talent-pijlers. De taken van deze coördinator omvatten:

1. Human Capital verankeren in de regionale arbeidsmarktinfrastructuur (o.a. RWC en de Talent-pijlers).
2. Bestaande initiatieven adviseren over aansluiting bij de regionale ambities.
3. Nieuwe initiatieven opzetten, gebruikmakend van de bestaande infrastructuur, gericht op de regionale doelstellingen.

De aanwijzing voor deze sleutelrol is nog niet belegd, maar noodzakelijk om de volgende fase van de uitvoering in te gaan. De financiering voor de periode 2025-2027 is geborgd binnen de Regiodeal.

Oplossing 1: Versterk het arbeidsmarktecosysteem voor de techniek en omarm het Actieplan Groene en Digitale Banen en de aanvalsplannen

Instroom en zijinstroom

Opleiders zijn cruciaal voor de (zij)instroom op de arbeidsmarkt. In West-Brabant spelen Curio, Avans en BUAS een belangrijke rol, aangevuld met private opleiders zoals SVM, de Energiecampus Breda en AM&TS. Deze structuur wordt ondersteund door projecten en initiatieven (zie pagina 8), waaronder bovenregionale programma's zoals de Techniekcoalitie Brabant en Brabantleert.

Om aan de toenemende vraag naar technisch talent te voldoen, is het aantrekken van internationaal talent onvermijdelijk, al wordt dit steeds uitdagender. Een hiervoor belangrijke ontwikkeling is de herstructurering van de arbeidsmarktinfrastructuur door middel van oprichting van regionale werkcentra. Deze zullen een grote rol spelen in zijinstroom en werken met meerjarenplannen. Het is essentieel dat de Economic Board verbinding zoekt met de arbeidsmarktregio (onder regie van centrumgemeente Breda).

Arbeidsproductiviteit

Arbeidsproductiviteit richt zich op het realiseren van meer output of toegevoegde waarde met minder werknemers. In West-Brabant zijn initiatieven zoals TINT en Breda Robotics belangrijke pijlers in het verhogen van de arbeidsproductiviteit. Daarnaast beschikt de regio over een sterke kennisinfrastructuur, mede dankzij de opbouw van lectoraten. Dit thema wordt door PACT Brabant als een speerpunt gezien, met gerichte investeringen via de werkgroep Arbeidsproductiviteit.

Landelijke ontwikkelingen

De techniek- en ICT-sectoren werken aan aanvalsplannen om de tekorten in deze branches te verkleinen. Ook de Rijksoverheid heeft met het aangekondigde Actieplan Groene en Digitale Banen (EZK, OCW en SZW) meer aandacht voor techniek en ICT. Deze inspanningen staan echter onder druk door geplande bezuinigingen. De eerste investeringen in lijn met het actieplan zijn al gedaan, bijvoorbeeld via STO en Techkwadraat. Deze programma's voorzien in de instroom in de techniek op po en vo.

In de regio liggen kansen om initiatieven en partners duurzaam met elkaar te verbinden. Dit vraagt om intensievere samenwerking tussen verschillende regionale gremia. Een sterkere afstemming kan bijdragen aan het behalen van gezamenlijke ambities en een toekomstbestendige arbeidsmarkt.

Bestaande talentinfrastructuur

Opleiders

- CURIO (mbo)
- AVANS (hbo)
- BUAS (hbo)
- Stichting vakopleiding metaal
- Energiecampus Breda
- Bouwmensen Bergen op Zoom
- AM&TS
- Maritieme campus Werkendam

PPS'en

Instroom in de techniek

- Internationals (Breda)

Innovatief MKB en arbeidsproductiviteit

- Breda Robotics
- Tint

Talentontwikkeling

- Brabantleert (bovenregionaal)
- Techniekcoalitie Brabant (bovenregionaal)

Kennisinstituten

- Lectoraat Robotisering & Sensoring (Avans)
- Lectoraat Datasience & ICT (Avans)
- Lectoraat Serious Games, innovation & society (BUAS)

Bovenregionale initiatieven:

Zijinstroom in de techniek

- Techniekcoalitie Brabant

Arbeidsproductiviteit

- Werkgroep arbeidsproductiviteit PACT Brabant

Initiatief	Eigenaar	Looptijd	Financiering	Thema	Onderwerp	Status
Doenersacademie	Stichting doenersacademie	2025-2029	Regiodeal	Zijnstroom in de techniek	<ul style="list-style-type: none"> Gericht op zijnstroom in de techniek voor mensen op de arbeidsmarkt die het beste een vak leren door te doen (o.a. gemeentelijke doelgroepen) Project is een initiatief van o.a. gemeente Breda en SPIE en wordt onder de regiodeal opgeschaald 	In opstart/ opschaling
TINT	WSP	2023-heden	Regiodeal	Arbeidsproductiviteitsverhoging	<ul style="list-style-type: none"> Inzet van technologie om mensen duurzamer inzetbaar te krijgen op de arbeidsmarkt Technologieën die gebruikt worden, zijn: 3D-scanner, digitale werkinstructie, game based assessment, 3D-printer, stressmonitoring, VR-bril, beamerprojectie, exoskelet, speak-see 	Bestaand
Enter Breda	Gemeente Breda	2024	Regiodeal en gemeente Breda	Tech-talent aantrekken, behouden en opleiden in Breda	<ul style="list-style-type: none"> Tech-talent versterken, aantrekken en behouden in: IT, VR, AI en gaming Vormen van community en digitaal platform Positioneren van Breda als toonaangevende tech-stad 	Lopend / opschaling
MKB traineeship	Gemeente Breda	2024-2026	Regiodeal	Behouden van technisch talent	<ul style="list-style-type: none"> Behouden van technisch talent in de regio 	In opstart
Digipower	CA ICT	2023-2026	JTF	Arbeidsproductiviteitsverhoging	<ul style="list-style-type: none"> Opleidingen en omscholing in brede ICT 	Bestaand
Werkgroep arbeidsproductiviteit	Pact Brabant	2027	Provincie Noord-Brabant	Arbeidsproductiviteitsverhoging	<ul style="list-style-type: none"> Opschaling bestaande projecten om arbeidsproductiviteit te verhogen Meerdere Brabantse projecten komen in aanmerking o.a. Breda Robotics 	In opstart
Ontwikkeling ecosysteem en robotcampus Brabant	Breda Robotics	2027	Provincie Noord-Brabant	Arbeidsproductiviteitsverhoging	<ul style="list-style-type: none"> Ontwikkeling robotica-ecosysteem door stimulering samenwerking tussen bedrijfsleven en onderwijs 	Bestaand
Cobot assist	Breda Robotics	2027	Interreg, provincie en EZK	Arbeidsproductiviteitsverhoging	<ul style="list-style-type: none"> Maakindustrie transformeren om adoptie van cobottechnologie te versnellen Processen efficiënter en kwalitatiever Duurzame innovatie 	Bestaand
Art-ie	Breda Robotics	2026	Interreg, provincie en EZK	Arbeidsproductiviteitsverhoging	<ul style="list-style-type: none"> MKB in contact met kennisinstellingen om te inspireren en informeren op AI Laagdrempelige kennismaking met en begeleiding in digitaliseringsprocessen. Opzetten fysieke experience labs 	Bestaand

Oplossing 2: Zet transitie meer centraal in het onderwijs en faseer de oude economie in het onderwijs uit

Techniekonderwijs wordt al decennia gestimuleerd, maar op mbo-niveau heeft dit niet geleid tot hogere instroom. Dankzij Sterk Techniekonderwijs (STO) lijkt de dalende trend op het vmbo te zijn gekeerd, met uitzondering van het vmbo-t, dat buiten STO valt. Op havo- en vwo-niveau blijft de instroom echter dalen. Technische opleidingen bieden vaak direct werk in maatschappelijke transitie zoals duurzaamheid en circulariteit. Door transitie centraler te stellen in het techniekonderwijs kan een nieuwe doelgroep worden bereikt. In 2024 worden nieuwe aanvragen voorbereid voor de tweede fase van STO (2025-2029), waarbij transitie een prominenter rol krijgen. Hiermee wordt een nieuwe generatie gestimuleerd om al vroeg in aanraking te komen met de uitdagingen van de toekomst.

Lectoraten en practoraten

Lectoraten en practoraten spelen een belangrijke rol bij het integreren van transitie in het onderwijs. Zo zijn er in de regio meerdere lectoraten actief op thema's zoals plant-based en circulaire economie en één op circulair bouwen. De samenwerking tussen deze lectoraten en practoraten versterkt de verbinding tussen onderwijs en transitie.

Transitie in het onderwijs

Curio Techniek en Technologie heeft een project gestart om transitie nadrukkelijker te integreren in het onderwijs. Avans richt zich al langer op duurzaamheid. Daarnaast zijn in de regio diverse expertisecentra en PPS'en actief, vaak met een focus op plant-based en circulair werken. Innovatief mkb, waaronder Breda Robotics, speelt hierin een versterkende rol.

Hoewel transitie steeds meer aandacht krijgen, is verdere omslag nodig. Veel opleidingen blijven gericht op specifieke sectoren of beroepsgroepen en de mate waarin transitie in het curriculum worden verwerkt, varieert sterk. Het is cruciaal om koploperbedrijven te koppelen aan opleidingen, vooral in de laatste studie jaren. Dit vergroot niet alleen de kans dat jongeren in toekomstbestendige sectoren gaan werken, maar geeft transitiegerichte bedrijven ook een betere positie om talent te behouden.

Om deze samenwerking te versterken, is het wenselijk om criteria vast te stellen voor transitie-proof bedrijven en een tijdspad te ontwikkelen. Het doel: opleidingen werken uitsluitend samen met bedrijven die voldoen aan deze criteria. Dit biedt een unieke kans voor de regio om zich als koploper te positioneren.

PPS'en

- MNext
- Delta Agrifood Business Lab
- Treeport
- Side Stream Innovation Valley
- KATC - Kunststoffen Applicatie en Trainingscentrum
- DCMC/ Acrats – Composietenonderhoud
- Breda Robotics
- B'Game incubator (Breda)

Kennisinstituten

Plantbased

- Practoraat AgroFood & Biobased (CURIO)
- Biobased Resources & Energy (Avans)
- Biobased bouwen (Avans)
- Biobased Building Blocks & Products (Avans)

Circulaire economie

- Practoraat Circulair Bouwen (CURIO)
- Smart Energy (Avans)
- Impactvolle waardeketens (Avans)

Transitieondersteunend

- Duurzame Finance & Accounting (AVANS)
- Economie als gemeengoed (AVANS)
- Nieuw Ondernemerschap (AVANS)

Initiatief	Eigenaar	Looptijd	Financiering	Thema	Onderwerp	Status
Sterk techniekonderwijs Programma's (STO's)	OMO en Libreon (Breda)	2025-2028	OCW	Instroom in de techniek	<ul style="list-style-type: none"> West-Brabant heeft vier STO-regio's. Brabantse Wal, Breda, West-Brabant Midden, Amerstreek (excl. Altena, neemt deel in regio Gorinchem) Stimuleert techniekonderwijs op het praktisch vmbo De meeste STO-regio's investeren ook in techniekonderwijs op basisscholen om op die manier de instroom in techniek op het voortgezet onderwijs te laten stijgen Het gaat zowel om harde technische profielen op het vmbo als om techniek 	Aangevraagd
Transitieaanjagers	CURIO	2025-2027	Kwaliteitsagenda CURIO	Transities in het onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> Curio Techniek en Technologie brengt door middel van transitie managers 	Lopend
Techkwadraat	OMO	2025-2027	Groiefonds OCW/ EZK	Instroom in de techniek	<ul style="list-style-type: none"> Stimuleert techniekonderwijs op basisschool, vmbo-t, havo en vwo Meerjarige financiering met als doel instroom in techniek te verhogen en technisch onderwijs te verbeteren Eventueel aanvullend op STO 	Aangevraagd regio Breda en West-Brabant Midden
Green EGCh	AVANS	2023-2026	JTF	Talent voor transitie/transiteis in onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek doen naar innovaties in de grondstoffen-, landbouw- en voedsel- en energietransitie Jongeren opleiden 	Bestaand
Smart farming en food processing	Breda Robotics	2023-2025	Interreg, provincie en EZK	Arbeidsproductiviteit	<ul style="list-style-type: none"> Versnellen landbouwtransitie door ontwikkelen van concrete toepassingen binnen plant based bedrijven 	Bestaand
RIF Daar Brandt nog Licht	Yonder	2024-2027	RIF	Bovenregionale instroom in onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> Bundelen van onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, bedrijfsleven, overheid en burgers binnen de gehele provincie. Brabant-brede samenwerking meer en beter gekwalificeerde mensen op te leiden voor de energietransitie. 	Bestaand
Energie(k) Onderwijs	AVANS	2023-2026	Interreg	Bovenregionale instroom in onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> Werven, opleiden en omscholen voor beroepen om de energietransitie mogelijk te maken 	Bestaand
AanDeBak-Garantie	Gemeente Breda en Roosendaal	2022-2025	SPUK-regeling	Kansrijke beroepen	<ul style="list-style-type: none"> Kansrijke beroepen centraal in het onderwijs en gekoppeld aan een baangarantie. 	Bestaand, verlenging wordt aangevraagd

Oplossing 3: Maak kennis opgedaan bij lectoraten en innovatiecentra toegankelijker voor het bedrijfsleven middels leven lang ontwikkel instrumenten en versterk de integraliteit van de kennis

In West-Brabant zijn diverse lectoraten en PPS'en actief die waardevolle kennis ontwikkelen op het gebied van circulaire economie, zoals circulair ontwerpen, materiaalkunde en plantaardige productie. Deze kennis bereikt echter onvoldoende het bedrijfsleven, met name het mkb. Voor veel bedrijven is de omschakeling naar een circulaire economie complex: ze weten vaak niet waar te beginnen en ervaren de beschikbare kennis als gefragmenteerd.

Om bedrijven beter te ondersteunen, is het noodzakelijk het Leven Lang Ontwikkelen (LLO)-aanbod in de regio uit te breiden en te richten op praktische toepassingen. Dit kan door toegankelijke instrumenten te ontwikkelen waarmee bedrijven hun kennisniveau stapsgewijs kunnen verhogen en direct toepasbare oplossingen kunnen vinden.

Daarnaast is het belangrijk de samenwerking tussen lectoraten, practoraten en innovatiecentra in West-Brabant te versterken. Door expertise te bundelen in multidisciplinaire programma's kunnen bedrijven eenvoudiger toegang krijgen tot geïntegreerde kennis en ondersteuning. Dit vergroot niet alleen de slagkracht van bedrijven in de regio, maar versnelt ook de transitie naar een circulaire economie.

Een gezamenlijk doel moet zijn om kennis niet alleen te delen, maar ook praktisch toepasbaar te maken. Zo kunnen koploperbedrijven in de regio sneller innoveren, terwijl andere bedrijven worden geholpen om de eerste stappen te zetten richting toekomstbestendige bedrijfsvoering. Door de integraliteit van kennis te versterken, biedt West-Brabant een krachtige basis voor een duurzame economie.

Bestaande talentinfrastructuur

Kennisinstituties

Plantbased

- Practoraat AgroFood & Biobased (CURIO)
- Biobased Resources & Energy (Avans)
- Biobased bouwen (Avans)
- Biobased Building Blocks & Products (Avans)

Circulaire economie

- Practoraat Circulair Bouwen (CURIO)
- Smart Energy (Avans)
- Impactvolle waardeketens (Avans)

Transitie ondersteunend

- Duurzame Finance & Accounting (AVANS)
- Economie als gemeengoed (AVANS)
- Nieuw Ondernemerschap (AVANS)

PPS'en

- MNEXT
- Breda Robotics
- Digipower
- DAB

Initiatief	Eigenaar	Looptijd	Financiering	Thema	Onderwerp	Status
Kennisloket delta agri food	CURIO	2021-heden	O&O fonds	Circulaire agri food kennisdeling	<ul style="list-style-type: none"> • Verbindingen creëren tussen bedrijven en onderwijs in de agri food sector m.b.t. onderzoek, (af)studeren en stages • Ondersteunen van innovaties • Faciliteren van triple helix samenwerkingen 	Bestaand
Transitie Hub Energiemanagement	AVANS	2026	LLO Katalysator	Energietransitie in het onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen leermodules voor duurzame energie installaties 	Bestaand
Kunststof Applicatie en Trainings Centrum (KATC)	Curio	2020	Regio deal	Transitie naar een circulaire biobased economy	<ul style="list-style-type: none"> • KATC is een open innovatiecentrum, waar onderwijs en bedrijfsleven elkaar ontmoeten op het gebied van ontwikkeling van nieuwe (groene) kunststoffen, natuurvezels en composieten. • Daarnaast is het KATC een opleidings- en trainingslocatie voor studenten én voor medewerkers uit de kunststofindustrie. 	Bestaand
Interne RIF gebouwde omgeving (GOV)	Curio	2024-2027	Curio	Modulair en flexibel onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Afstemmen curricula binnen de GOV • Modulair en flexibel onderwijs • Combinatie van transitiegericht -en LLO onderwijs 	Bestaand

Oplossing 4: Bied flexibele opleidingsmogelijkheden aan in de regio voor uitbreiden van materiaalkunde kennis, plantbased produceren en andere ontwerpprincipes (o.a. kennis uit levensmiddelen technologie)

In West-Brabant is er een groeiende behoefte aan flexibele opleidingsmogelijkheden op het gebied van materiaalkunde, plantaardige productie en circulaire ontwerpprincipes. Deze kennis is essentieel voor beroepen zoals architecten en werktuigbouwkundigen, die een sleutelrol spelen in de transitie naar een circulaire economie. Om bedrijven en professionals in de regio te ondersteunen, is het essentieel om flexibele opleidingsmogelijkheden te bieden die aansluiten bij deze ontwikkelingen. Dit kan door modulaire cursussen en bijscholingsprogramma's te ontwikkelen die kennis over circulaire ontwerpprincipes, plantaardig produceren en materiaalkunde toegankelijk maken.

Daarnaast is het waardevol te verkennen of materiaalkunde als zelfstandige hbo-opleiding gepositioneerd kan worden, gezien de toenemende specialisatie binnen dit vakgebied. Door kennis stapsgewijs beschikbaar te maken, kunnen bedrijven hun innovatiekracht versterken en effectiever bijdragen aan de transitie naar een circulaire economie. Het stimuleren van samenwerking tussen kennisinstellingen en het bedrijfsleven blijft hierbij essentieel.

Opleidingen

- Bouwschool Breda
- Gaanindebouw.nl
- Stichting Vakopleiding metaal
- Installatiewerk (IW)

PPS'en

- NXT Moerdijk
- Maritieme Campus Werkendam

Initiatief	Eigenaar	Looptijd	Financiering	Thema	Onderwerp	Status
Regionale LLO-strategie	RWB	2024	Provincie Noord-Brabant	LLO	<ul style="list-style-type: none"> Leven Lang ontwikkelen strategie Ondersteunen van bedrijven om zich te ontwikkelen op thema's als digitalisering en personeelstekorten Versterken van samenwerkingen tussen bedrijven en opleiders t.b.v. LLO 	Loopt
NXT Moerdijk	Gemeente Moerdijk	2024-2027	Gemeente Moerdijk, JTF aanvraag in ontwikkeling	LLO, Loopbaanoriëntatie, Promotie, Samenwerking, Innovatie	<ul style="list-style-type: none"> Bevorderen van innovatie, samenwerking en talent aantrekken, binden en ontwikkelen Katalysator voor duurzame groei en een toekomstbestendige arbeidsmarkt op het Haven Industriegebied Moerdijk Richt zich op thema's zoals logistiek, Nederlandse taal, duurzaamheid /energie en groene chemie 	Loopt (PPS in ontwikkeling/onderzoek)
ROOTZ	Treepport	2023 - heden	JTF	LLO	<ul style="list-style-type: none"> Transitie naar groene chemie in de boomkwekerijsector Opleiden van een toekomstbestendige beroepsbevolking Versterken van de regionale economie en het vestigingsklimaat 	Loopt
Green EGCh	MNEXT	2023-2026	JTF	LLO	<ul style="list-style-type: none"> Zijnstroom ten behoeve van de grondstoffen-, landbouw-, voedsel- en energietransitie 	Loopt
Gaan in de bouw	SVGO	2018-heden	o.a. SLIM regeling	LLO	<ul style="list-style-type: none"> Opleiden d.m.v. trainingen, vakopleidingen en cursussen van mensen in de bouwsector Combineren van werken en leren, gericht op modulair en LLO 	Loopt
Digipower	CA-ICT en provincie NB	2023-2026	JTF	LLO	<ul style="list-style-type: none"> Versterken van digitale en technische vaardigheden voor de transitie naar de groene chemie en digitale innovatie Ondersteunt de regionale arbeidsmarkt in de overgang naar klimaat-neutrale economie M.b.v. kennis ondersteunen van bedrijven naar digitale en groene transities 	Loopt
Maritieme Campus Werkendam	Werkendam Maritime Industries (WMI)	2023 - heden	Provincie Noord-Brabant, Gemeente Altena, bedrijven	LLO, Promotie, Jong talent, Activering, Innovatie	<ul style="list-style-type: none"> Onderwijs en bedrijfsleven werken samen om studenten en personeel op te leiden en aan het maritieme cluster te binden Meer instroom in technische opleidingen, om- en bijscholing voor duurzame inzetbaarheid personeel Opzet van een praktijklokaal vanuit een haalbaarheidsstudie 	Loopt

Oplossing 5: Zet teelt mbo-opleidingen weer op de kaart in het po en vo en maak hier een regionaal speerpunt van

De afname van studenten in mbo-teeltopleidingen bemoeilijkt investeringen in de kwaliteit en toekomstbestendigheid van deze opleidingen. Gezien het belang van teeltkennis voor het regionale ecosysteem dat de Economic Board West-Brabant wil versterken, is het cruciaal om deze opleidingen nieuw leven in te blazen. Een mogelijke aanpak is het opstellen van een actieplan met partners om deze trend te keren, bijvoorbeeld door binnen het programma Sterk Techniekonderwijs (STO) meer aandacht te besteden aan techniek in de teeltsector.

In West-Brabant zijn diverse kennisinstellingen en publiek-private samenwerkingen (PPS'en) actief die kunnen bijdragen aan dit initiatief. Naast Digipower, Breda Robotics en MKB NEXT (voorheen MKB NXT), zijn er andere relevante organisaties: Curio en HAS.

Door samen te werken met deze en andere partners kan een geïntegreerde aanpak worden ontwikkeld om teeltopleidingen te promoten en te versterken. Dit omvat het introduceren van teelt gerelateerde onderwerpen in het primair en voortgezet onderwijs, het organiseren van voorlichtingscampagnes en het bieden van praktijkgerichte workshops en excursies. Daarnaast kunnen succesvolle voorbeelden en innovaties uit de regio worden belicht om de aantrekkelijkheid van de teeltsector te vergroten.

Het is ook belangrijk om de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren. Dit kan door stages, leerwerktrajecten en gezamenlijke projecten tussen studenten en bedrijven te faciliteren. Door jongeren vroegtijdig in contact te brengen met de teeltsector en de carrièremogelijkheden die deze biedt, kan de instroom in mbo-teeltopleidingen worden verhoogd en wordt bijgedragen aan een toekomstbestendige agrarische sector in West-Brabant.

Kennisinstuties

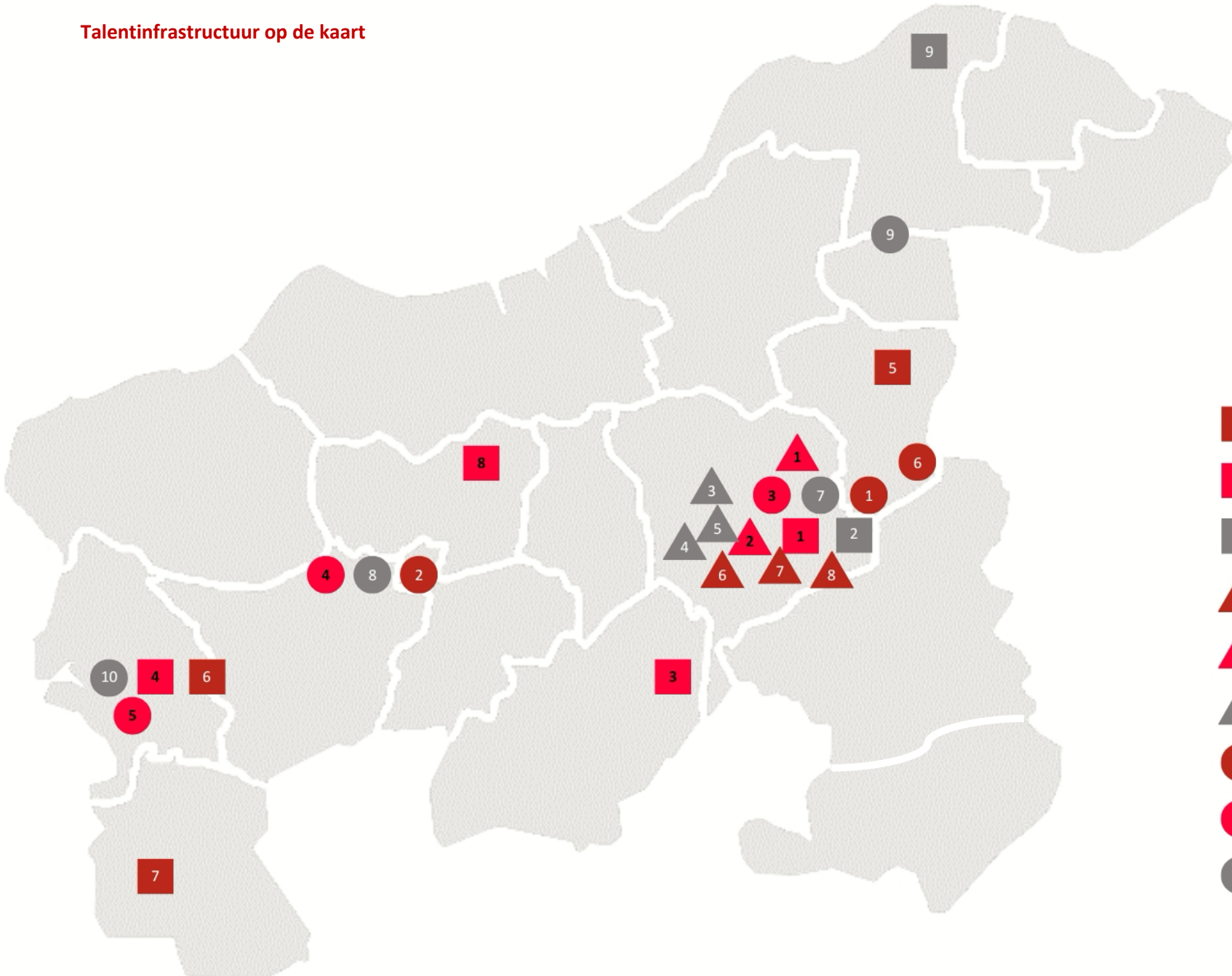
- Curio
- HAS

PPS'en

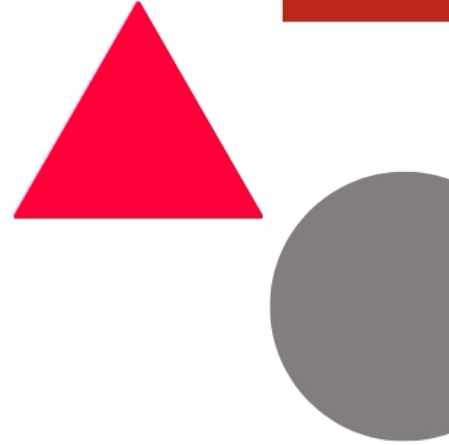
- Treeport
- MNEXT
- Breda Robotics
- Digipower

Initiatief	Eigenaar	Looptijd	Financiering	Thema	Onderwerp	Status
HR Plantbased Netwerk	RWB/REWIN	2024 - heden	Regiodeal	Duurzame voedselinnovatie	<ul style="list-style-type: none"> • Netwerk dat verbindt rondom het thema plant based • Imago • Bekendheid van de regio • Onderwijsvernieuwing • Aansluiting onderwijs – praktijk • Medewerker van de toekomst 	Bestaand
Circulair voedselsysteem	Gemeente Altena	2024 - 2028	geen	LLO	<ul style="list-style-type: none"> • Circulair voedselsysteem verbinden met onderwijs 	In opstart

Talentinfrastructuur op de kaart

- PPS Circulair
- PPS Plantbased
- PPS innovatief
- ▲ Lectoraat/practoraat Circulair
- ▲ Lectoraat/practoraat Plantbased
- ▲ Lectoraat/practoraat innovatief
- hbo
- mbo
- STO

-
1. MNEXT
 2. Breda Robotics
 3. Treeport
 4. DAB LAB
 5. Side Stream Innovation Valley
 6. KATC
 7. DCMC / Acrats
 8. Stichting Vakopleiding Metaal
 9. Campus Werkendam

-
1. AVANS Breda
 2. Associate degrees Academie Roosendaal
 3. CURIO Breda
 4. CURIO Roosendaal
 5. Curio Bergen op Zoom
 6. BUas (Breda University of Applied Sciences)
 7. STO Breda
 8. STO West-Brabant Midden
 9. STO Amerstreek
 10. STO Bergen op Zoom

-
1. Practoraat Agrofood & Biobased
 2. Lectoraat Biobased Bouwen
 3. Lectoraat Robotisering & Sensoring
 4. Lectoraat Datascience & ICT
 5. Lectoraat Serious Games, Innovation & Society
 6. Practoraat circulair bouwen
 7. Smart Energy
 8. Impactvolle waarde ketens

Conclusie

De Human Capital Agenda Nieuwe Economie voor West-Brabant vormt een kompas voor de transitie naar een plantaardige, circulaire en innovatieve economie. De agenda toont niet alleen de ambitie om koploper te worden in deze transitie, maar benadrukt ook de kracht van samenwerking binnen de regio. Clustering rondom onderwijslocaties en bedrijfslocaties toont het potentieel van een zich ontwikkelende talentinfrastructuur. Door optimaal gebruik te maken van bestaande structuren en samenwerkingen, versterkt de HCA de regionale arbeidsmarkt en borgt het de aansluiting op landelijke en provinciale thema's.

Met een stevig fundament van toonaangevende kennisinstellingen, innovatieve bedrijven en hechte publiek-private samenwerkingen is de regio goed gepositioneerd om de uitdagingen van de arbeidsmarkt aan te pakken en talent te laten floreren.

De afgelopen jaren hebben belangrijke stappen bijgedragen aan het versterken van de regionale arbeidsmarkt en economie. Met het onder de aandacht brengen van techniek in het onderwijs. Door techniek al op de basisschool te introduceren, ontwikkelen jongeren de vaardigheden die nodig zijn voor de transitie van de Nieuwe Economie.

Daarnaast hebben lectoraten en practoraten, bijgedragen aan het verbinden van kennis en praktijk. Via samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven zijn jongeren beter voorbereid op de veranderende vraag in de arbeidsmarkt, terwijl professionals zich kunnen blijven ontwikkelen via Leven Lang Ontwikkelen.

Initiatieven zoals publiek private samenwerkingen (PPS'en), gericht op innovatie en arbeidsproductiviteit helpen bedrijven technologie te omarmen, wat bijdraagt aan het innovatief vermogen en de concurrentiekracht van het regionale bedrijfsleven.

De volgende stap is het structureel verankeren van initiatieven. Door de HCA te koppelen aan economische ambities en bestuurlijke uitgangspunten, zoals instroom en behoud van technisch talent, legt West-Brabant de basis voor een toekomstbestendige regio.

Afsluiting

Om deze fundamenten verder uit te bouwen en structurele vooruitgang te realiseren, richt de Human Capital Agenda zich op de volgende bestuurlijke prioriteiten:

1. **Versterken van techniekonderwijs in de hele onderwijsloopbaan**
Bevorderen van techniekonderwijs van basisschool tot hoger onderwijs en Leven Lang Ontwikkelen, met een centrale rol voor de transitie naar circulaire, plantbased en innovatieve economie. Zo zorgen we voor toekomstgericht techniekonderwijs dat nodig is voor de regio.
2. **Vergroten van impact door focus en samenwerking**
Gericht inzetten op één of twee veelbelovende/succesvolle regionale initiatieven, deze verder opschalen tot inspirerende voorbeelden en gezamenlijk de impact vergroten. Dit vereist een krachtige bestuurlijke lobby, zowel binnen als buiten de regio.
3. **Structurele verankering van regionale initiatieven**
Zorgen dat succesvolle initiatieven duurzaam worden ingebed in de bestaande regionale structuren. Dit omvat het omzetten van tijdelijke financiering naar structurele ondersteuning in samenwerking met regionale partners.

Samen bouwen aan een sterke toekomst

West-Brabant heeft de potentie om een voorbeeldregio te worden in de transitie van de Nieuwe Economie. Door techniekonderwijs verder te ontwikkelen, samenwerking te verdiepen en initiatieven duurzaam te verankeren, creëren we een regio waar talent floreert, bedrijven bloeien en innovatie duurzaam wordt verankerd.

De weg naar de Nieuwe Economie vraagt om een gedeelde visie en eigenaarschap van alle partijen. Met de Human Capital Agenda als leidraad bouwen we samen aan een sterke, duurzame toekomst voor West-Brabant. Laten we blijven investeren in samenwerking en innovatie, zodat West-Brabant dé regio wordt waar de toekomst vorm krijgt.